

Реферат на тему: "Василь Симоненко. Життя та творчість."

Василь Симоненко

Василь Симоненко. Життя та творчість.

На літературних зустрічах мене часто запитують: "Звідки почався Василь Симоненко? Де він звівся та розповився?" Інтерес до його життя і творчості дедалі зростає. Читачів цікавлять усі подробиці із біографії улюбленого письменника.

Я постараюся намалювати вам Симоненкову дорогу — важку, трагічну і коротку: поет ішов по ній неповних двадцять дев'ять років. Але коротка дорога не знає короткої пам'яті.

Звичайно, вона починається із Біївців — того невеличкого полтавського села, що єдиною зеленою вулицею біжить до Лубен, Полтави і Києва — до великого людського океану. А на тій вулиці над Удаєм-рікою стоїть сиротою старенька селянська хата, де 8 січня 1935 року народився майбутній український поет Василь Андрійович Симоненко. Через ту непомітну і печальну хату пройшли голод і холод, її не проминула велика війна і всі лихоліття нашого віку. Спасибі ж добрим людям, які зберегли і ту хату, і ту піч, що будуть найтеплішою згадкою у ранній творчості поета:

Ти приймала і щастя, і лихо,
поважала мій труд і піт,
із-під сірої теплої стріхи
ти дивилася жадібно в світ.

А хіба ж то хата синіми вікнами "дивилася жадібно в світ"? То ж юний Василько своїми допитливими очима заглядав у тривожне людське життя.

Тепер ця хата знаменита. Тут знаходиться сільський музей Симоненка — іще бідний і необжитий, але обставлений нехитрими речами його дитинства. Тільки жаль мені, що тут рідко звучить людська мова-розмова, що тут ніколи вечорами не світяться вікнами Василева світлиця. Та я щасливий від того, що кілька днів у своєму житті знав Симоненкову хату веселою, голосною і щедрою.

А було це у незабутні січневі дні 1955 року. Тоді мій однокурсник Вася Симон (так називали його усі друзі-університетчики) запросив мене у свої зачаровані Біївці на гостини до рідної матері. Ми ходили щедрувати до бабусі Онисі та бабусі Оришки, ми по груди загрузали у снігові замети, ми раділи людській доброті і щедрості. А раділи ми ось чому: ...що нам тоді сповнилося по двадцять років (я старший від Василя усього на три дні!), ...що ми вчилися на факультеті журналістики столичного Шевченкового університету, ...що помер "батько" Сталін і вже не треба вчити сталінського мовознавства, ...що наші перші вірші уже почув і похвалив найніжніший український поет Володимир Сосюра, ...що Василева мати — іще молода і красива — пригощає нас геніальними пирогами і називає обох синочками...

Ото ізвідтоді я навіки запам'ятав щедрю Симоненкову хату і теплу піч, стареньку початкову школу, холодний сільбуд, Бееве урочище, гору Лисак і Парашину гору, а також знамениту бієвецьку криницю, що була сто років тому описана Михайлом Коцюбинським у документальному оповіданні "Як ми їздили до криниці". Саме тоді разом із Симоненком я уперше пройшов його засніжений і морозний першопутік — від Біївців до Тарандинців.

Вісімдесятилітня бабуса Ганнуса — мати поета, яка тепер живе у Черкасах, згадує: "Мій Вася спочатку учився у Бієвецькій початковій школі, а десятирічку закінчував у сусідньому селі Тарандинцях. Учився добре — недарма ж і десятирічку закінчив із золотою медаллю. Але я думаю, що дорога до школи була для нього мукою..." Це справді так. Через багато років у новелі "Дума про діда" Симоненко не забуде згадати свою першу дорогу: "...я ходив тоді в восьмий клас. Дев'ять кілометрів було до школи. Як на мої чотирнадцять років, то це не так вже й мало". Та це ж тільки в один кінець дороги!..

Але не треба дитинство поета малювати лише рожевими фарбами. Адже над ним гуде вітер і пливуть чорні грозові хмари. Там холодна осіння грязюка хлюпає у дірявих чоботях, а взимку збиває з ніг немилосердна хуртеча. І там же, на горі Лисак, де знаходиться сільське гробовище, ридма ридає невтішний Василь, бо хоронить свого найпершого вчителя і мудрого наставника — рідного діда Федора. Того діда Федора, про якого він згодом напише одного із найсильніших своїх віршів "Дід умер":

Хай шалені гудуть
над планетами весни,
хай трава пнеться
вгору крізь листя старе...
Я не вірю,
що, дід із могили воскресне,
але вірю,
що ні —
він увесь не умре.

В чому ж безсмертя Василевого діда — рядової людини, невтомного сільського хлібороба? А в тому, що він зумів передати малому онукові всю правду про свій рід і народ, переповісти нашу велику історію, героїчну легенду і невмирущу казку. Бо що ми учили в школі? Тільки те, що був цар і цариця, був великий Ленін, була революція — і все. Я не сумніваюся в тому, що дід Федір не приховував від допитливого дитячого розуму ні голодомору 1933 року, ні сталінського терору, ні "колгоспного раю" на землі. Він розкрив перед своїм онуком усю історію України, починаючи від славних сторінок Запорізької Січі. Ось чому юний Симоненко уже в перших поетичних творах стане справжнім літописцем свого роду і народу:

Україно! Доки жити буду,
Доти відкриватиму тебе.

Усі ми — із дитинства. Тільки переказувати дитинство Симоненка — це

переказувати його пречудесні вірші, казки та оповідання. То вже літопис воєнного та повоєнного покоління, то свята правда наших трудів і днів. Його відомі вірші "Лебеді материнства", "Жорна", "Баба Онися", "З дитинства", "Піч", "Дід умер", "Мій родовід", "Злодій", "Я", "О земле з переораним чолом" та інші твори поета ми називаємо класичними, хрестоматійними. А його веселі, повчальні казки сьогодні знають мільйони дітей не тільки на Україні, а й далеко за її межами. Але розмову про дивовижного казкаря я продовжу пізніше, щоб не рвалася чорно-червона нитка Симоненкової дороги.

Є в столиці України невеличка вулиця, де кожне старе дерево знає живого Симоненка. Це вулиця Освіти, де під четвертим номером стоїть гуртожиток Київського Державного університету імені Т. Г. Шевченка. Отам восени 1952 року я уперше зустрів замріяного, кароого хлопця, який назвався Василем Симоненком. Він, як і я, був зодягнений у дешевеньку спортивну кофтину, але красиво світився поетичним натхненням. Невдовзі ми обрали його старостою нашої університетської літературної студії, яка у п'ятдесятих роках була справжньою кузнею літературних талантів усієї України. Там поруч із юним Симоненком я й досі бачу наших творчих однодумців і побратимів: Юрія Мушкетика, Анатолія Косматенка, Віктора Близнеця, Тамару Коломієць, Василя Шевчука, Бориса Олійника, Петра Засенка, Станіслава Тельнюка, Наталю Кашук, Роберта Третякова, Володимира Коломійця, Олеся Лупія, Василя Діденка, Бориса Рогозу, Анатолія Москаленка, Івана Сподаренка, Івана Шпиталю, Дмитра Головка, Івана Власенка, Олексу Мусієнка, Анатолія Перепадю та інших університетчиків — нині відомих письменників. Упродовж багатьох років вони боролися за те, щоб чесне ім'я нашого вірного товариша та однокурсника ніколи не згасло на небозводі сучасної літератури. А в тому гуртожитку і в нашому рідному університеті ніколи не вивітряться наші молоді голоси, наші дружні суперечки. Пам'ятає їх і вечорова вулиця Освіти, яка уже давно проситься, щоб її назвали ім'ям Симоненка — славетного народного поета. Не може бути, щоб такої вулиці в Києві не було. Адже Симоненкова дорога у вічність проходить і через Київ.

Нещодавно вулиця Симоненка з'явилась у Черкасах. І не десь на околиці, а в самому центрі міста, де річечка новоназваної вулиці голосно впадає (чи вписується?) у широке річище вулиці Шевченка. І це так символічно! Так розумно! І так справедливо! Я ж достеменно знаю, що в Симоненка було багато літературних вчителів, але ім'я Великого Кобзаря для молодого поета було дороговказом на шляху до людської правди. Недарма ж одна старенька вчителька колись у Лубнах сказала, немов навіки зав'язала: "Наш Василь — це рідний синочок Тараса Шевченка". Як гарно і мудро сказано! Не забуваймо, що в своїх найкращих віршах Симоненко і справді досягає високого Кобзарєвого звучання:

Народ мій є! Народ мій завжди буде!
Ніхто не перекреслить мій народ!
Пощезнуть всі перевертні, й приблуди,
І орди завойовників-заброд!

Ви, байстрюки катів осатанілих,
Не забувайте, виродки, ніде:
Народ мій є! В його волячих жилах
Козацька кров пульсує і гуде!

Саме сюди, у Шевченків край, опісля закінчення університету приїхав молодий поет і журналіст. Я ж поїхав у Франківський край — у славне місто Борислав. Та через рік я знову повернувся на рідну Київщину — і почав кликати Василя до Києва, де знайшов для нього роботу і сякий-такий притулок. У відповідь одержав листа із Черкас: "Чолом тобі, Миколо! Обміркував твою пропозицію. Зараз не можу прийняти її. Треба протриматися тут хоч до 100-річчя Тарасового. Та й по слідах його ще не походив... Хоч тут і нудоти багато, хоч інколи вити на місяць хочеться від самотності, але без цього, мабуть, ще важче буде..."

Так, було йому нелегко на вибоїстій черкаській дорозі. Була самота, зневіра і розчарування — як у кожної талановитої людини у сумні часи застою та бездум'я. Але він знав не тільки творчі муки, а й творчі радощі.

Тут, у Черкасах, найповніше розкрився його самобутній талант поета і журналіста. Він спершу працює в обласній газеті "Черкаська правда", потім очолює відділ пропаганди при новоствореній газеті "Молодь Черкащини", а пізніше здібного журналіста призначають власним кореспондентом республіканської "Робітничої газети" по Черкаській області. Він щодня поринав у глибокий вир людського життя, писав казки і вірші, статті і фейлетони, консультував поетів-початківців, їздив до Києва та Львова, до Москви, Кіровограда, Одеси... Саме тоді — у 1962 році — виходить у світ перша поетична книжка В. Симоненка "Тиша і грім", з'являється перша казка "Цар Плаксій та Лоскотон".

Так трапилося, що в українській літературі опісля казки І. Я. Франка "Лис Микита фарбований" була довга-предовга перерва. Звичайно, були чудесні прозові та поетичні твори наших письменників-класиків, але помітної, вагомої казки не було ні в Тичини, ні в Сосюри, ні в Малишка. І раптом — "Цар Плаксій та Лоскотон". Ця весела, дотепна казка одразу сподобалась юним читачам. Окрилений успіхом, поет створює нову, дивовижну казку "Подорож у країну Навпаки". А його третя казка — "Казка про Дурила" — це лебедина пісня Симоненка, бо вона була закінчена за три місяці до ранньої смерті поета. Але ця страшна казка написана не тільки для дитячої уяви, а й для дорослої пам'яті про пережиті, криваві дні. Адже тут головний герой твору бреде через море людської крові, шукаючи Рідний край.

У смішному і трагічному образі Дурила тут постає одурений, темний і безпорадний народ. Ось чому я думаю, що остання Симоненкова казка — це унікальне явище всієї світової літератури.

За шість років черкаської дороги він устиг зробити так багато, як ніхто із сучасних поетів. Щоправда, його сатиричні, гостросюжетні твори рідко друкували столичні газети та журнали, а саме ім'я поета замовчувала офіційна літературна критика. Тільки тепер — у час народного відродження — нарешті повністю надруковано його

знаменитий "Щоденник", багато віршів і "Казку про Дурила".

У пізній грудневий вечір 1963 року навіки зупинилося його молоде серце, що переболіло усіма людськими болями і кривдами. Та остання Симоненкова дорога не зупинилася біля його могили у Черкасах. Адже лишилася іще одна дорога, яка ніколи не зупиниться. Ця дорога — у людське безсмертя, де буде звучати Симоненків заповіт:

Можна все на світі вибирати, сину,

Вибрати не можна тільки Батьківщину.